

Beeldaspecten in *Kijk op Ruimte 2* in hoofdstuk 1 t/m 2

1. <i>accentueren</i> <i>begrenzing</i> <i>en façade</i> <i>expressie</i>	<i>beeldhouwwerk</i> <i>buste</i> <i>en profil</i> <i>sokkel</i>	<i>afsnijding</i> <i>deforming</i> <i>clichébeelden</i> <i>vormovereenkomsten</i>
2. <i>voorstelling</i> <i>detail/gedetailleerd</i> <i>vormsoort</i>	<i>assemblage</i> <i>schematisch</i> <i>structuur</i>	<i>maatverhouding</i> <i>vereenvoudigd</i>

Introductie

Met dit hoofdstuk kunt u voortbouwen op de **inhoud** van het eerste hoofdstuk. Bij het eerste hoofdstuk ‘Geen Gezicht’ kunt u immers ook de vreemdste gezichten als verwerkingen verwachten. Het thema van hoofdstuk 2 biedt de mogelijkheid om een stapje verder te gaan. Ook Niki de St.-Phalle, de kunstenaar van het werk op afbeelding 2.1, biedt daarvoor mogelijkheden. Ze is vooral bekend vanwege haar Nana’s, grote kleurrijke en vrolijke vrouwelijke figuren, zoals 2.8. Het werk dat ze in haar beginperiode als kunstenaar maakte is overigens een stuk somberder. En ander personage die in dit hoofdstuk kan worden geïntroduceerd is Icararus. Inhoudelijk kunt u ingaan wat ‘wij’ als vreemd ervaren. Wanneer is iets vreemd? Hoe gaat het met het vreemde om of met vreemden om?

Het belangrijke beeldende aspect in dit hoofdstuk is **structuur**.

Afbeelding 2.1 en 2.1 bieden aanknopingspunten om het begrip structuur uit te leggen met de vraag hoe beide beelden zijn gemaakt. Afbeelding 2.13 is het eindresultaat van het stadium dat op afbeelding 2.3 te zien is: een geraamte of frame van gaas waarover papier-maché is aangebracht. Op afbeelding 2.13 is het figuurtje gelakt.

Ook bij het oppervlak van afbeelding 2.1 is sprake van een structuur, en wel een oppervlaktestructuur. Die bestaat uit een mozaïek van kleine plaatjes. De nadruk bij de opdracht in dit hoofdstuk ligt echter op de structuur, het frame, de constructie of het skelet binnenin het beeld. Inhoudelijk zijn de mogelijkheden van het thema net zo onbegrensd als de fantasie van de leerlingen. Hersenspinsels zijn tot in het ridicule door te voeren. In de wereld der fantasie is immers alles mogelijk. De praktijk is echter weerbarstiger. Als de leerling geen goede structuur of skelet aan het beeld meegeeft, valt het geheel in elkaar. Kortom: hoe zet je het in elkaar? Als je geen goede structuur of skelet aan je beeld meegeeft, zakt de boel in elkaar.

Vragen bij afbeelding 2.1

1. Waardoor is de kunstenares Nikki de St.-Phalle zo bekend geworden?
Ze verkeerde al lange tijd in kunstenaarskringen, maar de interesse van het grote publiek kwam nadat ze begon met het maken van haar vrolijke gekleurde Nana's.
2. Welk kenmerken van een muzikant heeft ze in dit beeld gebruikt?
 - *Hij blaast op een trompet*
 - *Je kun je voorstellen dat de heldere kleuren van het jasje verwijzen naar de heldere klanken van de trompet*
3. In welk opzicht wijkt dit beeld af van een normale muzikant?
 - *Hij heeft geen gezicht*
 - *Hij heeft geen vingers*
4. Wat is de functie van kleur in de beelden van Nikki de St. Phalle?
Ze zijn uitdrukking van een vrolijke stemming.

5. Wat is de functie van de zwarte kleur in haar beelden?
Accentuering van de begrenzing van kleurvlakken
6. Welke structuur is een goede drager voor een plastische vorm die Nikki de St. Phalle gebruikte?
Een structuur van gaas.
7. Waarom is ‘vreemde vogel’ van toepassing op dit beeld?
Muzikanten wijken in hun houding vaak wat af van de doorsnee mensen. In dit geval lijkt het anonieme muzikant, die opvalt door zijn rode haar en fel gekleurde jasje.

Tegenstelling: strijd of harmonie

Engelen en duivels zijn ook een soort ‘mensvogels’. Beelden van goed en kwaad. Je komt ze overal tegen en zijn in veel kunstwerken verwerkt.

1. Praktische introductieopdracht

Zoek een afbeelding van een duivel en van een engel en vergelijk die met elkaar.

- Wat is hun imago?
- Noem zo veel mogelijk kenmerken van een duivel en engel.
- Geef aan op welke manier die kenmerken het imago van de duivel en de engel versterken.

Antwoorden vragen hoofdstuk 2

1. *Antwoord en motivering door de leerling.*
2. *Antwoord en motivering door de leerling*
3. *Antwoord en motivering door de leerling*

Vragen naar aanleiding van de overige afbeeldingen

1. Bekijk afbeelding 2.2.

Waaruit leid je af dat het beeldje is gemaakt van papier-maché?

Je ziet de afgedrukte tekstblokken, koppen en foto's op het papier.

2. Bekijk afbeelding 2.3.

Het beeld op afbeelding 2.3 is niet gemaakt van papier-maché, hoewel dat in principe wel mogelijk is. Noem een reden waarom de maakster niet heeft gekozen voor papier-maché?

Papier-maché blijft kwetsbaar, zeker in de buitenlucht

3. Bekijk afbeelding 2.2 en 2.3.

Welke vormovereenkomsten herken je tussen afbeelding 2.2 en 2.3?

- *vergelijkbare compositie*
- *vergelijkbare lichaamsverhoudingen*

Kijk op Ruimte 2

Docentenhandleiding, hoofdstuk 2

‘Vogel-mens’

Structuur

- *kop met uitstekende delen*

4. Bekijk afbeelding 2.3.

Het beeld staat boven een poort.

Welke betekenis heeft het beeld? Misschien is het een bewaker of een beeld dat bezoekers verwelkomt of? Welke titel zou jij het beeld geven?

Antwoord en motivering door de leerling

5. Bekijk afbeelding 2.3 en 2.8 van Niki de St.-Phalle.

De maakster gebruikt goud om delen van de beelden te kleuren.

Welke symbolische betekenis zit hier achter?

Toepassing van de kleur goud, symbool voor het goddelijke.

6. Bekijk de afbeeldingen op pagina 12.

- a. Welk beeld heeft de vriendelijkste uitstraling?

Antwoord en motivering door de leerling

- b. Waaruit kenmerken van vorm en kleur leid je dat af?

Antwoord en motivering door de leerling

7. Bekijk de afbeeldingen op pagina 12.

- a. Welk beeld heeft de meest afschrikwekkende uitstraling?

Antwoord en motivering door de leerling

- b. Waaruit kenmerken van vorm en kleur leid je dat af?

Antwoord en motivering door de leerling

8. Bekijk afbeelding 2.5.

Het beeld is gemaakt van verschillende materialen.

Welke materialen herken jij?

- *metaal, brons*
- *stof*

9. Bekijk afbeelding 2.6.

Het beeld is gemaakt van verschillende materialen.

Welke materialen herken jij?

- *metalen platen en staven*
- *lijf van brons*
- *houten sokkel*

10. Bekijk afbeelding 2.2 en 2.13.

Het beeldje op afbeelding 2.2 is het voorstadium van 2.13. Op 2.13 is het beeldje klaar om verkocht te worden; gelakt en wel.

Wat is het voordeel van een lakverf boven plakkaatverf op een werkstuk van papier-maché?

Zorgt voor een onoplosbare bescherm laag en geeft dus niet af.

11. Vergelijk afbeelding 2.7 met 2.10.

De beelden zijn heel verschillend, maar er zijn ook overeenkomsten.

Welke overeenkomst herken jij?

- *verticale figuur*
- *symmetrische compositie*
- *hoofd, romp en vleugels*

12. Vergelijk afbeelding 2.7 met 2.10.

Noem zo veel mogelijk verschillen.

- *glad t.o.v. gerimpeld oppervlak*

Kijk op Ruimte 2

Docentenhandleiding, hoofdstuk 2

‘Vogel-mens’

Structuur

- *bol t.o.v. tamelijk plat*
- *geen ribben t.o.v. wel ribben*
- *geen voetstuk, t.o.v. met voetstuk*
- *vleugels zonder rafelige randen, t.o.v. vleugels met rafelige randen*

13. Bekijk afbeelding 2.11.

Dit beeld is een assemblage.

- Wat is kenmerkend voor een assemblage?
Geconstrueerd uit verschillende kant-en-klare onderdelen
- Waarin verschilt een assemblage van een collage?
Assemblage is geconstrueerd uit verschillende kant-en-klare onderdelen
Collage is vlak en vaak uit restjes en snippers samengesteld

14. Bekijk afbeelding 2.11.

Het beeld heeft iets tragisch. Niet alleen vanwege de sombere houding van de bestuurder.

Waarom is het beeld nog meer tragisch?

Hij zou ook buiten niet kunnen opstijgen omdat de parachute hem tegenhoudt.

15. Bekijk afbeelding 2.12.

Het is een tekening van een vogeltje.

De tekening is heel eenvoudig. Veel details, zoals veren of de staart zijn weggelaten. Toch blijft het beeld herkenbaar als vogeltje.

Noem twee kenmerken van de tekening waardoor je er een vogel in herkent.

- *snavel*
- *vogelpootjes*
- *ronde ogen*
- *compacte vorm*
- *vereenvoudigde weergave van de vleugel*

16. Bekijk afbeelding 2.12.

De ogen van het vogeltje zijn verschillend van vorm.

Waarom heeft de maker voor het verschil gekozen?

Het ene oogje zit aan de andere kant van het kopje.

17. Bekijk het beeld *De profeet* op afbeelding 2.15.

- Wat is een profeet?
Iemand die het volk waarschuwt voor (meestal een slechte) toekomst
- Op welke manier zet de figuur zijn optreden kracht bij?
Door zijn opgeheven arm.

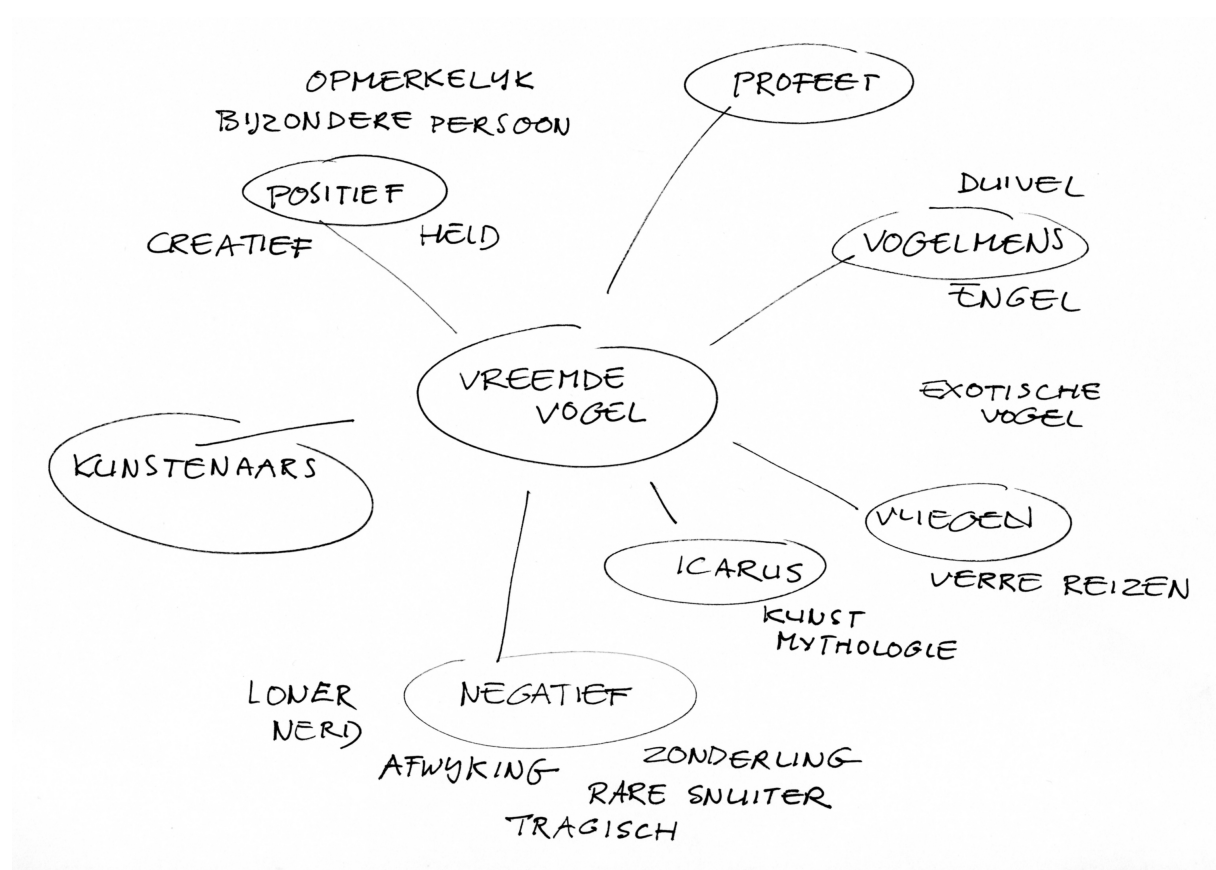
3. Extra opdracht: draadfiguur

Bekijk afbeelding 2.12.

Het is een afbeelding van een tekening van een vogel. Dus een tweedimensionaal beeld.

Maak een dergelijk eenvoudig driedimensionaal vogeltje van ijzerdraad.

Mindmap

Aanvullende vragen

1. Welk materiaal gebruikt Nikki de St. Phalle voor de *Sun God*?
Polyester.
2. Welke symboliek herken je in de *Sun God* van Nikki de St.-Phalle?
Toepassing van de kleur goud, symbool voor het goddelijke.
3. Bekijk afbeelding 2.4
Het is een duivelachtig beeld. Het lijkt op twee klauwen te staan, maar dat lijkt maar zo. Als je goed kijkt zie je dat hij ook op zijn staart steunt.
Waarom is het steuntje onder de staart wit geschilderd?
Dan valt het steuntje minder op en lijkt het beeld alleen op zijn beide klauwen te staan.
4. Bekijk afbeelding 2.4.
Welke duivelse kenmerken heeft de ‘vogel’?
Klauwen, rode ogen, vleugels of vlerken, hoorns, bek met scherpe tanden, giftige kleuren.
5. Bekijk afbeelding 2.4
Wat is er vlinderachtig aan deze ‘vogel’?
Vlinderachtige vleugels.
6. Bekijk afbeelding 2.7.
Hoe noem je de vormsoort die Huub Kortekaas voor zijn engel gebruikt op?
Organisch.
7. Bekijk afbeelding 2.7.
Waardoor lijkt het beeld van Huub Kortekaas op afb. 2.10 te zweven?
Door zijn bolle onderkant komt het beeld bijna los van de grond.

8. Bekijk het beeld van Niki de St.-Phalle op afbeelding 2.8.
Welk vormcontrast herken je in het beeld?
Gesloten (romp) – open (vleugels)
9. Vergelijk de beelden van Icarus op afbeelding 2.5, 2.6 en 2.10.
Op welke afbeelding is Icarus het meest statisch afgebeeld?
Waaruit leid je af?
Op afbeelding 2.10. Het beeld is symmetrisch en het meest verticaal van alle.
10. Vergelijk de beelden van Icarus op afbeelding 2.5, 2.6 en 2.10.
Op welke van deze afbeeldingen is Icarus het meest dynamisch afgebeeld?
Waaruit leid je af?
Op afbeelding 2.5. Het beeld is het minst symmetrisch en heeft de meeste schuine lijnen.
11. Waardoor is de engelbewaarder op afbeelding 2.7 een buitenaards wezen geworden?
Het beeld heeft geen of nauwelijks herkenbare menselijke kenmerken.
12. Bekijk afbeelding 2.8.
Wat is het effect van het kleurgebruik?
Het zijn vrolijke kleuren.
13. Bekijk afbeelding 2.13. en 2.14.
Welk vormtegenstellingen herken je?
Gesloten – open; langgerekt - bol.
14. Bekijk afbeelding 2.13. en 2.14
Wat zijn de effecten van het kleurgebruik in beide afbeeldingen?
Vrolijk - somber.